

Slikar Rudolf - Rudi Ott

ali kako je prišlo do razstave njegovih slik

Jože Dolenc

Začelo se je z Loškim utripom, ko je Utripov častnik Damjan Likar na začetku lanske jeseni pripravil oni zapis (nič ne de, če se ga, spoštovani bralec, ne spominjaš). A to vendarle ni bil pravi začetek! Začelo se je pravzaprav takrat, ko sem se z zelo neizdelano zamislilo, nekakšno pobožno željo oglasil pri direktorju podjetja Freising, d. o. o., g. Bogataju, in mu jo v skopih obrisih predstavil. Na pripravljenost, kakršno je pokazal, niti v sanjah nisem bil pripravljen. Bil je naravnost navdušen in že kar med samim pogovorom sva sestavila koncept, ki ga je potem Damjan Likar, sin mojega prijatelja in kolega s fakultete, tako lepo zaokrožil.

Predstavimo še enkrat tisto zamisel – čisto na kratko! V Železnikih je kot vojni ujetnik kmalu po koncu vojne deloval slikar Ott (za njegovo ime sem izvedel kasneje), ki se je s slikanjem tudi preživljal. Vedel sem za tri njegove slike in kulise v nekdanjem sokolskem, zdaj kulturnem domu, vse ostalo o njem mi je bilo popolna neznanka. Če bi zbrali kakih deset njegovih slik, sem razmišljal, bi že lahko organizirali razstavo del človeka, ki se ga malce starejši od mene še spominjajo, nekateri pa so, kot so mi kasneje sami povedali, z njim celo delali – a o tem malo kasneje. Odziv je presegel vsa pričakovanja: v pičlih desetih dneh so se javili lastniki 20 slik, ki so jih bili pripravljene tudi razstaviti.

Ker sem o tem človeku želel izvedeti kaj več, sem že septembra meseca prosil nemško veleposlaništvo v Ljubljani, ali mi lahko kakor koli pomagajo. Osu-pel sem bil, ko na moje pismo ni bilo odgovora, pa sem pisal še enkrat, nato pa še dvakrat v elektronski obliki. Minili so štirje meseci in nič! Čast veleposlaništva je šele nekaj dni pred samo razstavo rešil njihov uslužbenec, ki pa mi ni mogel pomagati, ker sem menda poslal premalo podatkov (pač tisto, kar sem takrat vedel). Preko svetovnega spleta pa mi je uspelo priti do akademije upodablajočih umetnosti v Münchnu (Akademie der Bildenden Künste München), od koder mi je dr. Birgit Jooss, zadolžena za arhiv in zbirke, sporočila, da je v zimskem semestru leta 1931/32 Rudolf Ott na tej akademiji zares študiral, in sicer risbo. Drugih podatkov zaradi zavezni-

ških bombardiranj žal nimajo več.

Slik je bilo za galerijo muzeja v Železnikih preveč, da bi bila razstava lahko tam, in alternativa je bila edino še dvorana kulturnega doma. Prav sedanjí kulturni, nekdanj sokolski dom, ki ga je na nekdanji Thalerjevi njivici zgradilo telovadno društvo Sokol leta 1921, je bil pravzaprav povod, da je slikar Rudolf Ott prišel v Železnike. V tem bi kdo lahko videl simboliko ali celo prst božji, saj smo Ottove slike lahko videli tam, kjer je v Železnikih začel delati. No, če je to simbolika, potem je zgolj naključna in nenamerna.

Pokojnemu Janku Logarju, p. d. Fotrovcovemu Jankotu, ki je bil takoj po vojni, kot mi je povedala njegova žena Milica, prvi predsednik kulturnega društva v Železnikih, je nekako prišlo na ušesa, da v jeseniški železarni kot vojni ujetnik dela akademski slikar Rudolf Ott. Na pol požgan sokolski dom so po gradbeniški plati že pokrpali, manjkali sta pa še odrska oprema in dekoracija, za kar so potrebovali ljudi prav Ottovega kova. Tako se je odpravil ponj v jeseniško železarno, a zadeva le ni bila tako enostavna, saj je takoj naletel na službe, s katerimi ni bilo dobro češenj zobati (KNOJ, OZNA). Ott se je moral strinjati, da bo v Železnikih ostal celih šest let, Janko pa je zanj osebno jamčil. V pozni jeseni leta 1945 ga je privedel v Železnike in ga nastanil doma pri Fotrovcu na Racovniku. S kurjavo je bilo bolj slabo, pa sta, naj se še tako čudno sliši, spala kar v isti postelji. Naslednjo pomlad se je Janko oženil in Ott je kajpada dobil drugo sobo. Naslednje leto se je preselil v Gorenji konec k Bičku (hiša je pred nekaj leti pogorela). Prav Cilka Drol, p. d. Bičkova, mi je povedala, da mu je bilo ime Rudolf oz. Rudi. Tudi Peter Polajnar se spominja, da je Ott v Železnike prišel predvsem zato, da bi opremil požgani in nato obnovljeni nekdanji sokolski dom, ki je po vojni menjal cel kup lastnikov, dokler dokončno ni prišel v last KS Železniki. Naslikal je še obstoječe kulise, nekaj odrskih scen, menda je popravljaj tudi cerkvene jaslice v župni cerkvi sv. Antona, kot mojster čopiča pa je delal skupaj s pleskarji, kot sta bila brata Benedičič, Francelj in Joško, p. d. Mežnarjeva,

ter Tone Kalan, p. d. Fajfarjev, ki se ga še dobro spominja in se celo spomni nekaterih slik še v trenutku njihovega nastajanja.

Tako je Rudi Ott prebil svoje ujetništvo v Železnikih, spoznaval ljudi in slikal po naročilu ali "na zalogo". Po 60 letih, odkar so slike nastale in razen z dedovanjem niso menjale lastnika, je javnost slike prvič videla na razstavi, ki smo jo odprli prav na predvečer letošnjega kulturnega praznika.

Otvoritev razstave smo pričeli z naslednjimi besedami:

"Ob nocojšnji razstavi se pomudimo najprej pri slikarju Rudolfu Ottu, akademskem slikarju in nemškem vojnem ujetniku. Le kako, za božjo voljo, si drznemo večer, posvečen vsem znanemu Ribčevmu Francetu iz Vrbe in ostalim mojstrom lepe pisane (in govornjene) naše besede, posvetiti njemu. Vse doslej je razne recitacije dopolnjevala ljudska ali umetna pesem ponavadi iz domačih logov in gajev. Ne bo nam jih zmanjkalo, brez skrbi. Letošnji kulturni dan bo drugačen. Saj, zakaj pa naj bi tudi ne bil? Če se ozrete okoli sebe, vidite slike nekoga, ki je v najhujših časih pripadal strani, proti kateri se je slovenski živelj boril na življenje in smrt, da bi na koncu zmagovito izšel iz bitk, žal z mnogimi ranami na telesu in duši. A rane niso zadušile upanja, kot lahko preberemo v še neobjavljenem pismu sina partizana očetu izseljencu aprila 1943 (gre za mojega strica Radovana, ki je padel oktobra 1944 blizu Čepovana na Trnovski planoti, in za mojega starega ata Karla, izseljenca na Bavarskem):

Včasih, ko se pogovarjamo o vas tam gori, si delamo načrte, kako bo v svobodi. Večkrat omenijo, kako bodo prišli v gostilno, da bomo zapeli pesmi in ti pa da boš nosil sladko vince na mizo. Upajmo, da se bo to upanje le že enkrat izvršilo. Tukaj vsi imamo neomejeno voljo in korajžo.

Le kaj imata skupnega pisec teh vrstic in avtor slik naokrog nas? Eden se je odzval klicu vesti, drugega so v vojaško suknjo vtaknili. Eden svobode ni dočakal, drugi je svoj dolg odplačal na drug način in današnji večer posvečamo njemu. Visoko leteče in lepo izrečene misli še niso vse. Morajo se nas do-

takniti, morajo nam dati misliti. Upam, da bo vsak od nas zapustil nocojšnjo razstavo tudi z nekakšnim dvomom v srcu, kajti na določena vprašanja ni enoznačnih odgovorov. Nekaj mi pravi, da bi se pisec gornjega pisma in avtor slik danes, če bi bila oba še živa, najprej ocenjujoče premerila, nato si pa segla v roke in na mestu, kjer je zakopana bojna sekira, prižgala pipo miru, po naši dobri stari navadi pa zavila še na kozarček ...

Brez prijazne naklonjenosti lastnikov slik, ki so jih bili pripravljene razstaviti in so mi bili celo pripravljene verjeti na besedo, da bom slike tudi vrnil (dandanes se to dogaja pač le še redkokdaj!), brez prijazne pomoči domačih podjetij in seveda brez objave v Loškem utripu razstave ne bi bilo. Naj se vsem še enkrat zahvalim tudi tako, da naštejem tako razstavljalce kot sponzorje, pri čemer bom namerno izpustil naslavljanje z gospo ali gospodom (tudi tistega prisilnega "tovarištva" nekako nisem prenašal in uporabljal, čeprav sem z njim gor rasel).

Slike so razstavili Milica Logar (Železniki), Uroš Mladenovič (Škofja Loka), Rezka Bertoncej (Železniki), Martina Wagner (Ljubljana), Zoran Dimitrijevič (Železniki), Tončka Kosec (Železniki), Milica Križnar (Reteče), Lučka Šmid (Železniki), Jerneja Guzelj - Dermota (Dolenja vas), Demšar Tomaž (Rudno), Muzej Železniki in pisec tega sestavka. Kot bo bralec brž opazil, je večina slik nastala in ostala v Železnikih, tudi tista cvetoča češnja, ki jo ima Uroš Mladenovič, je nastala v Železnikih, le Uroš se je z družino preselil v Škofjo Loko. Ostane torej le še slika Milice Križnar iz Reteč, ki je nastala v Škofji Loki.

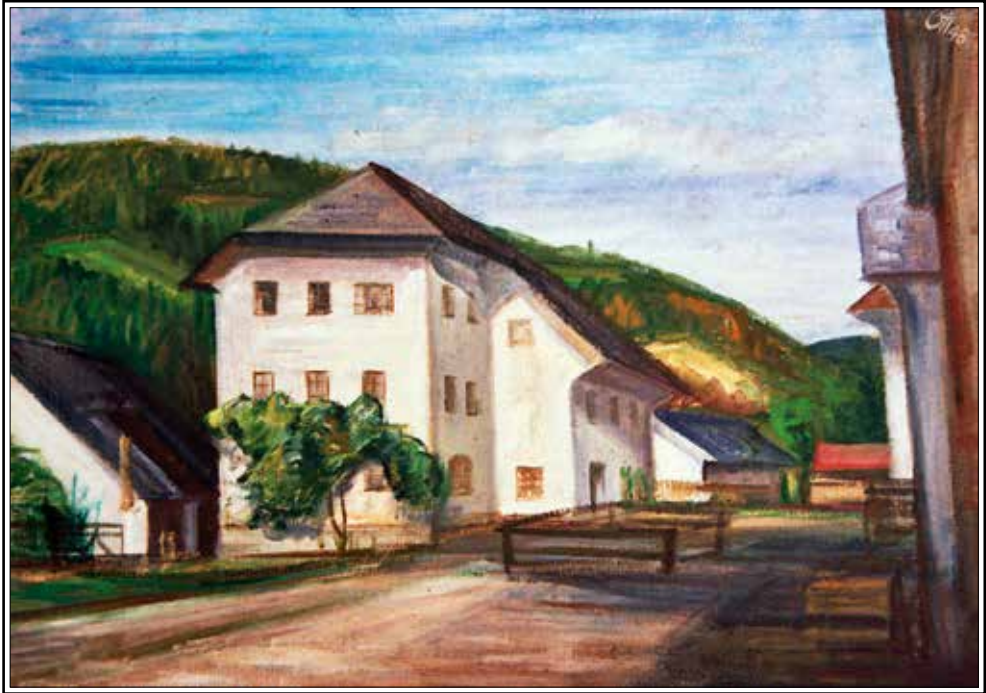
Z različnimi prispevki so nam pomagali Kovinska galanterija - Mohorič Jože, s. p., Kemperle, d. o. o., Alples industrija pohištva, d. d., NIKO Železniki, Občina Železniki in Gostilna pri Zalogarju, organizacijo razstave pa sta prevzela Muzej Železniki in KUD France Koblar Železniki.

In na koncu še nekaj o slikah samih. Nedvomno so le-te nekakšno pričevanje nekega časa, ki je za vedno minil. Nekatere od teh slik je Ott naredil po fotografijah; takšna je npr. stara dražgoška cerkev sv. Lucije, tudi za obe Špinkovi skupini bi lahko rekli

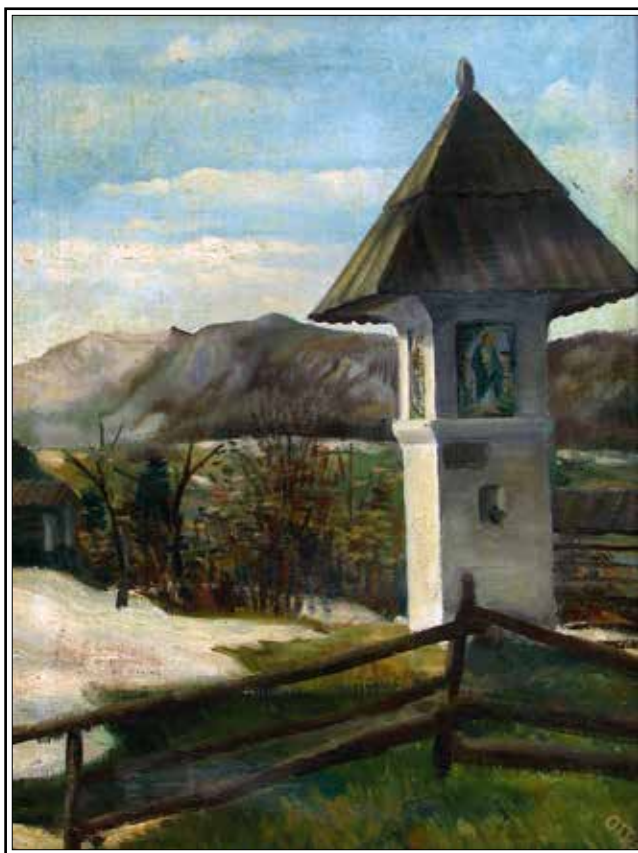
enako, saj mu kot vojnemu ujetniku gotovo niso dovolili prostega sprehajanja po obmejni Gornjesavski dolini. Zanimiva sta dvostopenjski Dermotov jez in Popčeva hiša na Racovniku, pred katero je še ograjeno korito na bajerju. Davčo in Zali Log je naslikal po naročilu Kmetijske zadruge, pri čemer se njegov nekdanji sodelavec Tone Kalan še spomni, da je naslikal tudi Češnjico in Selca, a sta sliki na žalost izginili.

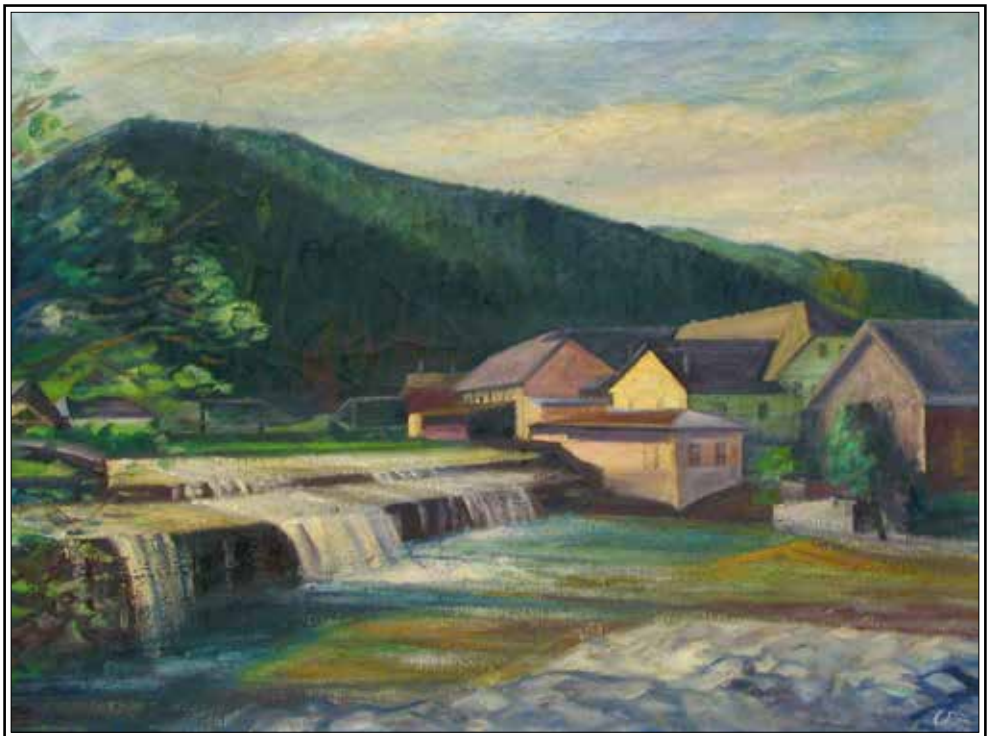
Da ne bi ušle pozabi, objavljamo vse razstavljenе Ottove slike z izjemo dveh, pri katerih se motiva ponavljata. Razstavili smo kar tri plavže, od katerih sta dva praktično enaka, le pri tretjem lahko vidimo še del zidovja nekdanje fužine, zato sem za objavo izbral le zadnjega. Razstavljalcema se za sodelovanje in dobro voljo še enkrat najlepše zahvaljujem in se jima istočasno opravičujem, ker njuni sliki nista prišli v izbor.

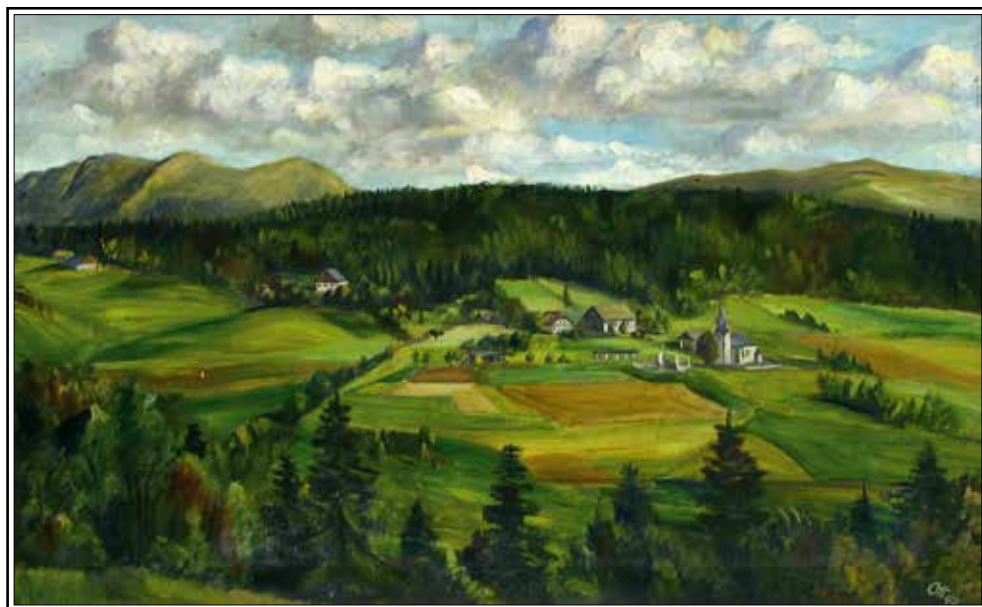

Foto: Igor Mohorič Bonča